

буде здійснювати свій вплив на будівництво головних підсистем її функціонування, а саме:

- інституційну (суб'єкт права, як всередині системи так і за її межами);
- нормативну (регулятивну, тобто якість самих правових норм);
- ідеологічну (ступінь і рівень правосвідомості та праворозуміння суб'єктів права);
- функціональну (в першу чергу це якість правових відносин);
- комунікативну (інтеграція та взаємозалежність усіх підсистем функціонування правової системи).

Звичайно це не весь перелік факторів впливу на формування правової системи, проте, на нашу думку, це є головні чинники, які впливають на її становлення та розвиток.

Список використаних джерел

1. Кох Х., Магнус У., Винклер фон Моренфельс П. Международное частное право и сравнительное правоведение ; пер. с нем. д-ра юр. наук Ю. М. Юмашева. Москва : Международные отношения, 2003. 480 с.
2. Рабінович П. М. Проблеми трансформації методології вітчизняного правознавства: досягнення, втрати, перспективи. *Методологічні проблеми правової науки*. Харків, 2003. С. 56–67.
3. Бартон В. И. Сравнение как средство познания. Минск, 1998. 231 с.
4. Элон М. Еврейское право ; пер. с иврита А. Белова (Элинсона) и др. ; под общ. ред. И. Ю. Козлихина ; науч. ред. И. Менделевич, М. Левинов. СПб : Юридический центр Пресс, 2002. 611 с.
5. Історія світової культури. Культурні регіони : навч. посіб. / За заг. ред. Л. Т. Левчук. Київ, 1997. 521 с.

Семижон Алла Володимирівна,
здобувач ступеня вищої освіти магістра
Національної академії внутрішніх справ

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

Аналізуючи картину сучасності, можна впевнено сказати, що наша держава поставила перед собою низку важливих завдань, які розглядаються в контексті європейського вектору розвитку. При цьому, важливим елементом у досягненні поставлених цілей є невідгукне прагнення української держави, яка розвивається на засадах гуманізму та справедливості, досліджує, змінює, відповідно до реалій сьогодення, та наповнює реальним змістом значну кількість правових понять та правових явищ, стати повноправним членом європейського співтовариства. Відповідно до контексту європейського вибору,

одним з головних напрямів вирішення питань, обумовлених відповідними глобалізаційними та інформатизаційними процесами, є зміцнення фундаменту національного громадянського суспільства.

Розвиток національного громадянського суспільства як самоорганізованої і самоврегульованої автономної сфери суспільного життя, в якій функціонують добровільні некомерційні недержавні об'єднання, що діють у межах законодавства і втілюють цінності свободи й солідарності, є важливою складовою демократичної, правової, соціальної української держави. Його характерними рисами вважаються об'єднання особистих, суспільних та колективних інтересів за допомогою численних горизонтальних і вертикальних зв'язків між його елементами в єдине ціле, охорона прав людини і громадянина, демократичної системи державної влади тощо.

Як наголошують спеціалісти, аксіоматично, що сильна держава неможлива без розвиненого громадянського суспільства. Вона (держава) є сильною тією мірою, якою в рамках відведених їй громадянським суспільством функцій і повноважень ефективно здійснює політичне управління в інтересах громадян, створюючи для цього відповідну правову систему і легітимно забезпечуючи правопорядок у суспільстві [1].

Однією з передумов формування розвиненого громадянського суспільства в Україні є його взаємообумовленість процесами глобальної інформатизації. Громадянське суспільство пронизане інформаційними відносинами, ступінь розвитку яких, як і характер інформаційної взаємодії складових компонентів, є його якісною визначеністю, ознакою ідеальної моделі. Виникнення такої інформаційної взаємодії слугує підґрунтям формування повноцінного інформаційного суспільства, в якому інформація (знання) виступає визначальним критерієм соціальної диференціації, новим способом панування.

Інформаційно-комунікаційні процеси лежать в основі всіх еволюційних змін в оточуючому нас середовищі. Основою інформаційного суспільства виступає інформація (знання) та вільний обмін нею. Інформація за таких умов, набуває важливого значення у функціонуванні суспільних і державних інститутів та в житті окремо взятої людини [2]. Саме тому, перехід від індустріального суспільства до інформаційного набуває вже не теоретичного, а прикладного характеру, і виходячи з цього інформаційні процеси безпосередньо впливають на становлення інститутів громадянського суспільства.

Основу сучасного інформаційного суспільства, і відповідно підґрунтя розвитку громадянського суспільства, становлять інформаційно-комунікаційні технології (далі – ІКТ), які включають процеси створення, поширення, використання й захисту інформації та засоби масової інформації, які займають лідерські позиції серед головних інститутів демократичного суспільства, здійснюють безпосередній вплив на розвиток демократії та інформаційного суспільства. Сучасне інформаційне суспільство вже сьогодні вносить корективи в розподіл різноманітних соціальних ролей між пасивним натовпом і пасіонарними лідерами, а в перспективі обіцяє суттєве розмивання бар'єрів між цими двома іпостасями громадянина та члена соціуму [3].

Аналізуючи наукові праці, що зосереджені на державно-правових аспектах побудови інформаційного простору, варто вказати на тісні зв'язки між інформаційними правовідносинами та громадянським суспільством, які простежуються у вигляді таких особливостей:

1. Процеси інформатизації суспільного життя розкрили потенціал багатьох елементів громадянського суспільства. Демократичний характер ІКТ зумовив поступове насичення інформаційного простору держав різноманітними громадськими об'єднаннями та рухами, які в «інформаційну епоху» отримали необмежені можливості у плані поширення ідей моніторингу та контролю функціонування органів публічної адміністрації.

2. У зв'язку із впровадженням ІКТ та відповідною діяльністю ЗМІ значно посилюється ефективний процес інформування громадян про діяльність органів державної влади. Характер взаємодії між сферою ЗМІ, органами публічної адміністрації та суспільством є індикатором демократичності та свободи у державі. За умови збалансованості такої взаємодії, трансформування її у співпрацю, можна стверджувати про існування у державі розвиненого громадянського суспільства.

3. Виникнення ефективно діючої моделі громадянських правовідносин сучасності нерозривно пов'язане із формуванням глобальних комунікаційних мереж, побудованих на демократичних засадах вільної участі. Серед усіх прав вплив ІКТ є найбільш помітним щодо громадянських і політичних прав, зокрема свободи вираження поглядів, свободи думки і світогляду, права на честь і гідність, права на повагу до приватного і сімейного життя, права брати участь в управлінні державними справами, свободи мирних зібрань та асоціацій, свободи пересування [4].

Таким чином, підсумувавши викладене вище, можна зробити висновок про те, що можливість швидкого обміну різноманітною інформацією, застосування прогресивних ІКТ в усіх сферах суспільного життя й особливо в управлінській сфері є благом для людей, важливою умовою ефективного розвитку громадянського суспільства. Однак, проаналізувавши взаємозв'язок інформаційних відносин та громадянського суспільства, варто звернути увагу на існування поряд з позитивними тенденціями такого взаємозв'язку, деяких негативних аспектів.

Зокрема, необхідно зазначити, що медійні та мультимедійні корпорації «не схильні до світу моралі й особистих свобод» та позбавлені можливості відчувати дух відкритих дискусій, заснованих на індивідуальному мисленні. Становлення транснаціональних мережевих комунікацій приховує в собі чималі небезпеки використання інформаційних технологій антидемократичними, екстремістськими силами. Так, розповсюджений в наш час кібертероризм, здатний істотно дестабілізувати діяльність різних політичних і економічних інститутів і організацій, а також посилити агресивний, екстремістський початок у громадських рухах.

Досить актуальним питанням сьогодення, що відображає негативний аспект впливу ІКТ на громадянське суспільство, є період передвиборчої кампанії, який характеризується появою величезної кількості «фейків» —

неправдивих повідомлень, які підкріплюються підробленими фото, свідченнями псевдоочевидців та відео [5]. Такий «хибний» процес інформування про діяльність органів державної влади призводить до деформації правосвідомості громадян, що призводить до порушення одного з пріоритетних завдань на стадії трансформації нашої держави.

Отже, підсумувавши вищезазначене, можна зробити висновок про те, що всеохоплююча інформатизація в наші дні є фундаментом соціальності, основою громадянського суспільства. Це проявляється у володінні світовим контентом, свободі знати, оцінювати, голосувати, керувати, приймати рішення, мати можливість відчувати самоповагу, судити, коментувати, свідчити і т. п. Поряд з тим, розвиток громадянського суспільства в Україні проходить за умов вкрай неоднозначної політичної ситуації, в період відстоювання власного суверенітету і державної незалежності, напруженої боротьби політичних діячів за владу. Це зумовлює необхідність формування сучасної моделі інформаційного суспільства в Україні як характеристики стану громадянського суспільства на новому етапі розвитку, його можливості відповідати глобалізаційним викликам, моделі, яка б опиралася на здобутки власного культурного, інтелектуального середовища, а також на виважене, координоване державою співробітництво з іншими країнами та міжнародними організаціями в інформаційній сфері, їхній позитивний досвід на основі розкриття та розвитку власного потенціалу.

Список використаних джерел

1. Костецька Т. А. Громадянське суспільство і інформаційне суспільство: концептуальні та нормативні аспекти взаємозв'язку. *Правова держава*. Одеса, 2014. № 26. С. 210–219.
2. Гетьман І. Розвиток громадянського суспільства в умовах інформаційно-глобалізаційних процесів. *Вісник Академії правових наук України*. Харків, 2011. № 2. С. 46–54.
3. Ясиневич С. Л. Особливості формування громадянського суспільства в інформаційну епоху. *Актуальні проблеми державного управління*. Київ, 2015. № 2. С. 40–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2015_2_11.
4. Сухорольський П. Проблеми забезпечення та розвитку прав людини в умовах інформаційного суспільства. *Український часопис міжнародного права*. Київ, 2013. № 1. С. 18–23.
5. Пригорницька О. Г. Виявлення фейкової інформації в соціальних медіа під час підготовки інформаційно-аналітичного продукту бібліотек в умовах інформаційного протистояння. URL: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/1077>.